

Utlåtande 2017:225 RII (Dnr 106-1455/2016)

En tillgängligare kultur

Motion (2016:108) av Kristina Lutz (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

I en motion till kommunfullmäktige föreslår Kristina Lutz (M) att Stockholms stad inför en kulturpeng för alla stockholmare mellan 7-20 år i syfte att bredda kulturen och attrahera fler. Kulturpengen syftar till att ge alla unga stockholmare en peng som de själva kan välja hur de vill disponera, så länge det är kopplat till kulturaktiviteter.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kulturnämnden.

Stadsledningskontorets bedömning är att stadens verksamheter inom kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ger förutsättningar för att förskolans samt grund- och gymnasieskolans elever tillförsäkras professionella kulturupplevelser.

Kulturnämnden anser att staden bör prioritera att fortsätta utveckla och förstärka redan befintliga strukturer som etablerats, istället för att införa en kulturpeng.

Mina synpunkter

Jag instämmer självfallet i Kristina Lutz (M) vilja att tillgängliggöra kultur för fler. För oss i nuvarande majoritet är det självklart att stockholmarnas tillgång till kultur och eget kulturskapande ska öka.

Jag instämmer emellertid inte i Lutz underliggande analys som verkar utgå ifrån att valfrihet alltid leder till en ökad mångfald. Mitt mål är inte enbart mer till de som redan tar del, mer till de som vet vad de ska efterfråga, mer till de som redan vistas i kulturvana miljöer.

Kultur ska vara angelägen och tillgänglig för alla. Att nå fler barn och unga är en av de viktigaste strategierna för att lyckas med detta mål. Genom att fortsätta stärka samarbetet mellan kulturförvaltningen, de fria kulturaktörerna i staden samt framförallt utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna säkras att kultur av hög kvalitet når alla stadens barn och unga. Inte minst kulanpremien möjliggör subvention av en stor mångfald kulturupplevelser från det fria kulturlivet för stadens elever.

Jag ser också med glädje på hur stadens kulturskola äntligen ges förutsättningar att nå ut till fler. En verksamhet som nästan helt saknade politiska satsningar under de åtta åren av borgerligt styre. Genom breddat utbud och tilltal samt sänkta avgifter och nya lokaler blir verksamheten stadigt angelägen för fler. Inte minst genom att verksamheten idag, till skillnad från under de borgliga åren, ges möjligheten till närmare samarbete med skolor och förskolor. Genomgående för många av satsningarna för att nå fler, också från mindre kulturvana miljöer, är just vägen via skola och förskola, de institutioner där du når alla av stadens barn och unga.

Som stadsledningskontoret och kulturförvaltningen framför i respektive remissvar instämmer jag alltså i att stadens grundläggande strukturer idag har goda förutsättningar för att stadens barn och unga ska tillförsäkras professionella kulturupplevelser och jag vill inte riskera denna struktur för ett mer flyktigt och okontrollerbart system. Ett system där fokus riskerar bli på enskilda entreprenörers vinstjakt snarare än kulturupplevelsens kvalitet och barnens tillgång till kultur.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion av Kristina Lutz (M) om en tillgängligare kultur

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:108) av Kristina Lutz (M) om en tillgängligare kultur bifalls.
2. Därutöver anfördes följande.

Kulturen för samman människor av olika ursprung och med olika bakgrund och bidrar till kunskap och förståelse. Om kulturen är tillgänglig för fler unga stockholmare ökar förutsättningarna för delaktighet och förståelse människor emellan.

Staden spelar en viktig roll som inspiratör och möjliggörare, inte huvudsakligen som uppdragsgivare. Den övervägande delen av kulturutbudet idag finns och konsumeras utan politisk inblandning. Stockholmarna köper böcker, skivor, lyssnar på musik, tittar på film, dansar, upplever teaterföreställningar på internet eller ser opera på bio helt utan att politiska beslut har fattats. Stockholm har även flera mycket populära privata museer av hög kvalitet som drivs helt utan offentliga bidrag. Stockholm har alltså många bra privata verksamheter som fler borde kunna ta del av. Det ska inte endast vara den offentligt finansierade kulturen som ska vara tillgänglig till ett rimligt pris för våra unga stockholmare.

Parallellt med arbetet att se över avgiftsnivåerna för Kulturskolans verksamhet vill vi därför införa kulturpeng för alla unga upp till 20 år. Syftet med kulturpengen är att ge alla barn och unga i Stockholm tillgång till kulturen utifrån sina egna intressen, önskemål och behov samtidigt som utbudet breddas till att omfatta mer än enbart den verksamhet som kulturnämnden tillhandahåller.

Vi vill låta barnen själva vilka kulturaktiviteter de vill utöva samt med valfri huvudman jämfört med hur det är idag när stadens kulturskola är de enda som erbjuder en reducerad avgift. På så sätt ökar valfriheten i staden så att barn och unga kan välja vilken kulturpedagogisk verksamhet de vill ta del av på sin fritid samt vem som ska utföra den. Förhoppningen är att kulturpengen ska göra kulturen tillgänglig för fler, därför yrkar vi bifall till motionen.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:108) av Kristina Lutz (M) om en tillgängligare kultur anses besvarad.
2. Därutöver anfördes följande.

Den liberala kulturpolitikens mål är att få människor att tänka själva – inte att tänka rätt. Att äga makten att uttrycka sig, med ord, bild, musik, tal, är att kunna meddela andra sin mening, sin syn på världen, sina livsvillkor och sina egna erfarenheter.

Under Alliansens åtta år vid makten, och Liberalernas tid som ansvariga för kulturpolitiken satsade vi stort på bland annat biblioteken, det fria kulturlivet, och kultur för barn och unga. Vi öppnade nya tunnelbanebibliotek i Högdalen, Bredäng och vid Stureplan, nya bibliotek öppnade i Luma, Hässelby gård och Kista, stadsdelsbibliotek renoverades bland annat i Sköndal, Aspudden och Hagsätra, och inte minst ökade öppettiderna avsevärt. Kulturstödet till det fria kulturlivet reformerades och höjdes kraftigt. Kulturhuset Stadsteatern fick en rivstart som ett nytt allkonsthus mitt i stan, och arbetet med renoveringen av Stadsmuseet och tillbyggnaden av Liljevalchs påbörjades. Vi införde El Sistema i Husby och Skärholmen/Bredäng som ett komplement till Kulturskolan. Den prisbelönta satsningen har sedan dess breddats och byggts ut och kommit många barn och unga, särskilt i utsatta områden, till del. 2013 invigdes också Stockholms första skrivarkonstverkstad för barn och unga mellan 8 och 18 år, Berättarministeriet. I och med att Berättarministeriet öppnade i Husby inleddes ett unikt samarbete mellan Berättarministeriet och Stockholms stadsbibliotek med fokus på barns och ungas läsande och skrivande. Att alla dessa satsningar verkar ha gått kulturborgarrådet Rogert Mogert (S) förbi är märkligt, men tyvärr inte förvånande.

För att öka allmänhetens tillgång till kultur, och för att kulturlivet ska växa, ska kulturpolitiken skapa goda förutsättningar och incitament för kulturlivet att åstadkomma detta. Den framgångsrika incitamentsstruktur för kulturstöd som infördes under vår tid vid makten har långsamt monterats ner. Vi vänder oss emot en syn på kulturpolitik så som den idag torgförs av vänstern, där kulturen står i samhällets tjänst. Stockholms kulturliv är vida större än det offentliga Stockholms stad och de kommunala insatserna. Det fria kulturlivet är en mycket viktig del av det kulturella utbudet i Stockholm.

Liberalerna ser avslutningsvis positivt på ambitionerna i motionen och ser stora värden i att medborgarna tar del av det fria kulturlivet i staden. Stockholm har, mycket tack vare det av Alliansen och Liberalerna reformerade kulturstödet, ett unikt utbud av fria aktörer som erbjuder konst och kultur för barn och unga med hög kvalitet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 4 oktober 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Kristina Lutz (M) anför att det trots en bred politisk enighet om att kulturnämndens viktigaste mål är att tillgängliggöra kulturen för fler så är det fortfarande allt för många som inte nås, inte minst bland unga människor.

Kristina Lutz (M) konstaterar vidare att kommunen erbjuder subventionerade avgifter till Kulturskolan, fri entré till de kommunala och statliga museerna samt ytterligare offentligt finansierade kulturverksamheter. Utöver de verksamheter som är offentligt finansierade så finns det också verksamheter som i sin helhet är avgiftsfinansierat utan offentliga medel. Dessvärre är det många ungdomar som, av ekonomiska eller andra skäl, inte tar del av de privata verksamheterna trots att de i vissa fall kan erbjuda ett bredare utbud som kompletterar kommunens verksamheter på ett bra sätt.

I syfte att bredda kulturen och attrahera fler föreslår motionären att Stockholms stad inför en kulturpeng för alla stockholmare mellan 7-20 år. Kulturpengen syftar till att ge alla unga stockholmare en peng som de själva kan välja hur de vill disponera, så länge det är kopplat till kulturaktiviteter.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kulturnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad tillämpar pengsystem – eller valfrihetssystem - inom individuellt inriktade tjänster, som vård, skola och omsorg. Vanligen fungerar systemet som att brukaren fritt får välja utförare och därefter utgår en viss ersättning från staden – en peng – till utföraren.

Flera kommuner tillämpar något som kallas för ”kulturpeng”. I vissa fall avses då ett bidrag som kan sökas för anordnande av kulturevenemang. Stödet kan vara riktat till ungdomar inom ett visst åldersintervall.

Andra system för ”kulturpeng” tillämpas både av regeringen och kommuner. Kulturpengen riktas då till förskola och skola som ofta efter uppfyllande av vissa kriterier får del av ett anslag vars syfte är att kulturupplevelser förmedlas till eleven.

Även Stockholm har mål att alla elever ska uppleva och delta i kulturlivet. Samma förutsättningar gäller i förskolan.

I vissa kommuner tillämpas en slags kulturpeng inom ramen för den lokala kulturskoleverksamheten. Eleven erhåller då en ”check” som subventionerar kostnaden hos vald utförare av aktuell tjänst.

Stockholm stad tillämpar redan idag former av ovanstående modeller förutom den sistnämnda ”checklösningen”.

Finansiering för målgruppens kulturupplevelser ligger förutom inom kulturnämndens budget, även inom stadsdelsnämndens verksamhetsområde ”Barn, kultur och fritid” och inom utbildningsnämndens ansvarsområde. I motionen specificeras inte på vilket sätt kulturpengen ska finansieras. Stadsledningskontorets uppfattning är att om en kulturpeng införs så måste det göras inom ramen för den befintliga finansieringen. Stadsledningskontorets bedömning i övrigt är att stadens verksamheter inom kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ger förutsättningar för att förskolans samt grund- och gymnasieskolans elever tillförsäkras professionella kulturupplevelser.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att motion (2016:108) om en tillgängligare kultur av Kristina Lutz (M) anses besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 4 april 2017 att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Sophia Granswed m.fl. (M), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 mars 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund och syfte

Motionen föreslår att staden inför en kulturpeng för att på så sätt öka tillgängligheten till kultur för barn och unga. Genom en kulturpeng ges målgruppen större valfrihet vilket i sin tur enligt motionen ökar kulturproducenternas incitament att erbjuda en attraktiv verksamhet. Kulturförvaltningen redovisar i en inledande bakgrundsbeskrivning det strategiska arbete som redan sker för att barn och unga i Stockholms stad skall ha nära till kultur samt att de upplever kulturen som angelägen.

Kulturförvaltningens insatser för barn och unga utgår från det strategiska programmet ”Kultur i ögonhöjd” som lägger fast att alla barn och unga i Stockholm

ska ha god och likvärdig tillgång till professionella kulturupplevelser och till eget skapande.

Kulturskolan, biblioteket och festivalen

Den största aktören inom förvaltningen vad det gäller att skapa möjligheter för barn och unga att själva utöva kultur är kulturskolan. Kulturskolan är med cirka 17 000 elevplatser och över 300 pedagoger Europas största kulturskola och verksamheten bedrivs i hela staden. Kulturskolan ska vara tillgänglig för alla barn och ungdomar oavsett förutsättningar och bakgrund. För att uppnå detta gör kulturskolan ett strategiskt arbete de närmaste åren med en rad riktade satsningar för att göra verksamheten tillgänglig för nya målgrupper. Den avgiftsfria och öppna verksamheten såsom El Sistema, prova på verksamhet samt kulturköp via skolorna ökar och är en central del i detta arbete. Kulturskolan fördjupar samarbetet med bibliotek, stadsdelsförvaltningar, förskolor, skolor och lokalt föreningsliv i ytterstadsområdena för att synliggöra verksamheten och öka tillgängligheten. Även verksamhetens utbud och tillgänglighet ses över för att öka bredden.

Under 2016 slog Stockholms stadsbibliotek besöksrekord med över 10 miljoner digitala och fysiska besök. En ny biblioteksplan beslutades av kommunfullmäktige i november 2016 och centralt i planen är bland annat att öka barn och ungas möjlighet till deltagande och påverkan på verksamhetsinnehållet. Stadens bibliotek erbjuder en bred verksamhet i form av läsinpiration, kreativa verkstäder för unga och aktiviteter på fritiden för att skapa ett angeläget och engagerande utbud. Biblioteken runt om i staden verkar som öppna, inkluderande mötesplatser och är tillitskapande arenor. I det strategiska arbetet att utveckla verksamheten ligger inte minst att utöka meröppet och förtroendeöppet (Meröppet bibliotek ger besökare tillgång till biblioteksrummet utanför ordinarie öppethållande. Förtroendeöppet ger civilsamhället tillgång till biblioteksrummet utanför ordinarie öppethållande.) för att bidra till målet att skapa levande och trygga stadsdelar med tillgängliga mötesplatser.

I maj 2016 lanserade Stadsbiblioteket en ny tjänst för barn, e-boksappen Bibblix. Intentionen var att erbjuda en enkel digital lösning som inspirerar till läsning för en målgrupp som gör allt mindre skillnad på det fysiska och digitala utbudet. Hittills har appen laddats ner 40 107 gånger.

Europas största ungdomsfestival för alla mellan 13–19 år, ”We Are Sthlm” genomförs årligen i Kungsträdgården och lockar en stor publik till en vecka fylld med aktiviteter och konserter. Festivalen besöktes 2016 av 120 000 barn och unga som kunde delta i allt från skate, hinderbana, stickning eller dans. Lördagens konsertkväll toppnoterade med 11 000 besökare.

Kulturstöd och Kulan

Precis som motionen lyfter ser kulturförvaltningen stora värden i att medborgarna även tar del av det fria kulturlivet i staden. Stockholm har ett unikt utbud av fria aktörer som erbjuder konst och kultur för barn och unga med hög kvalitet. 30 % av det kulturstöd som kulturnämnden bifaller under ett år riktar sig till aktörer som

arbetar med barn och unga. För att sedan säkerställa att barn och unga genom skola och fritids får möjlighet att ta del av det fria kulturlivets reportrar arbetar kulturförvaltningen med flera parallella processer. Genom att kontinuerligt skapa incitament för utbildningssektorn att under skol- och fritidstid gå på teater, bio, museer eller dansföreställningar så möjliggörs möten med kultur för barn och unga oavsett ekonomiska förutsättningar eller kulturvanor i hemmet.

För att stärka samverkan mellan förskola, skola och kulturliv samarbetar utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna i ”Kulan – mötesplats för kultur och skola”. Genom denna digitala utbudskatalog erbjuds personal på skola/förskola att boka subventionerade kulturupplevelser hos över 70 olika kulturproducenter från det fria kulturlivet.

Utöver detta finns det i alla stadsdelar utsedda ”kultur-coacher”. Syftet med denna stödfunktion är att ge barn och unga mellan 10 och 25 år möjlighet att realisera sina egna idéer och uppmuntra ungas entreprenörskap inom kulturområdet på fritiden. Anslaget omfattar totalt 2 miljoner kronor och kan sökas för program upp till 10 000 kr. Den som söker ”Kulturstöd för unga” får råd och vägledning med hjälp av coacherna.

Förvaltningens synpunkter

Vi ser positivt på ambitionerna i motionen och ser stora värden i att medborgarna tar del av det fria kulturlivet i staden. Kulturförvaltningens synpunkt är att fortsätta utveckla och förstärka redan etablerade strukturer istället för att införa en kulturpeng. Barn och unga i Stockholm ska ha möjlighet att möta konst och kultur på många platser och i många olika sammanhang under sin uppväxt. Inte minst finns det stora värden i att mötet med det fria kulturlivet sker i samarbete med skola samt fritidsverksamhet. Kulturen har en förmåga att skapa gemensamma rum, ge nya perspektiv och en förståelse för nya världar som är oerhört värdefull i lärandeprocesser. Samtidigt som samarbetet med skola och förskola medför att det enskilda barnets ekonomiska förutsättningar inte blir styrande. Genom att fortsätta stärka samarbetet mellan kulturförvaltningen, de fria kulturaktörerna i staden samt utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna säkras att kultur av hög kvalitet når många. Förvaltningen bedömer att barn och unga i Stockholm har stora möjligheter att inom det offentligt finansierade och det privat finansierade kulturutbudet välja sitt kulturliv.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Sophia Granswed m.fl. (M) med hänvisning till sitt förslag enligt följande.

Att uppdra åt kulturnämnden att utreda förutsättningarna att införa en kulturpeng i Stockholms stad.